

มุมมองเชิงจิต

เมษายน - มิถุนายน 2546

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2

แนวคิดสิทธิ์

นิติธรรม

โนสงครามอิรัก ถึงสงครามยาเสพติด

เรื่องราวจากข่าวที่อยู่ในความสนใจของคนไทย 2 เรื่องใหญ่ที่คล้ายคลึงกัน คือ สงครามอิรักกับสงครามยาเสพติด ซึ่งทั้ง 2 เรื่องกลายมาเป็นเรื่องเดียวกันได้อย่างไม่น่าเชื่อ คือ ต่างเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาแล้ว ไม่ได้กระทบเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสถานการณ์เท่านั้น แต่กลับส่งผลต่อหลักการการอยู่ร่วมกันที่มนุษย์พึงยึดถือ และพึงปฏิบัติต่อกัน

การที่สหรัฐฯ และอังกฤษเข้าสู่สงคราม ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักเกณฑ์ของสหประชาชาติที่ไม่ยินยอมให้มีการเข้าสู่สงคราม ยกเว้นเพียง 2 ประการ คือ เป็นการป้องกันตนเอง หรือคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติให้ความเห็นชอบ ซึ่งแม้ว่าสหประชาชาติจะเป็นองค์กรที่ยังมีข้อบกพร่องในการขจัดปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างประเทศก็ตาม แต่นี่ก็เป็นความพยายามของประชาคมโลกหลัง

ได้รับบทเรียนที่เจ็บปวดจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา จึงร่วมกันก่อร่างเวทีที่ให้ทุกฝ่ายใช้ในการเจรจาเพื่อช่วยขจัดความขัดแย้งและรักษาสันติภาพของโลกเอาไว้

ผลของการประกาศสงครามครั้งนี้ จึงถือได้ว่ากระบวนการสร้างสันติภาพ รวมถึงกระบวนการยุติธรรมระหว่างประเทศที่ใช้ในการขจัดปัญหาข้อขัดแย้งในระดับโลกนั้นได้ถูกทำลายลงไปแล้ว และจากนี้ต่อไปทุกๆ ประเทศคงอยู่ในภาวะหวาดผวาว่าเมื่อใดที่ประเทศตนเองมีความขัดแย้งกับชาติมหาอำนาจก็อาจจะถูกจัดการด้วย **“ศาลเตี้ย”** เพราะเป็นวิธีที่ผู้มีกำลังแข็งแกร่งกว่าเป็นผู้กำหนดวิธีการ และผลได้ตามใจชอบ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการถอยหลังเข้าคลองของกระบวนการสันติภาพ และกระบวนการยุติธรรมโลก

ภาพจากนิตยสาร TIME ฉบับวันที่ 24 มีนาคม 2546

สารบัญ

แนวคิดสิทธิ์

นิติธรรมในสงครามอิรักถึงสงครามยาเสพติด	1
นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลกับผลกระทบต่อสังคมและสิทธิมนุษยชน	5
สิทธิยามสงคราม...อนาคตนิติธรรมโลก	6
การแถลงข่าวเรื่อง “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล”	7

เวทีสิทธิ์

ตารางและแผนภูมิการร้องเรียนเรื่องละเมิดสิทธิมนุษยชน	8
---	---

กิจกรรมสิทธิ์

เครือข่ายในงานสิทธิมนุษยชนกับการจัดการฐานทรัพยากร	9
การเรียนรู้สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย	10
สรุปรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีทอผ้าไทย-มาเลเซีย	12

สิทธิมนุษยชนในต่างประเทศ

กลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน	14
มุมมองก่อน	16

“สิทธิมนุษยชน คือ แก่นของคุณธรรม จริยธรรม เพื่อสกัดกันไม่ให้เกิดการใช้อำนาจ อย่างไม่เป็นธรรม”

ศ.เสน่ห์ จามริก

ในอดีตแม้แต่ความผิดของพวกนาซีที่ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยังมีการไต่สวนโดยการตั้งศาลทหารระหว่างประเทศ หรือ การกล่าวหานายสโลโบดาน มิโลเชวิช ผู้นำของยูโกสลาเวีย ในข้อหาปล่อยให้ กลไกอำนาจรัฐไม่ปกป้องประชาชน และกลายเป็นทำร้ายประชาชน ในกรณี การสังหารหมู่ประชาชนในประเทศของตน ก็ยังกระทำในศาลอาญาระหว่าง ประเทศที่เปิดโอกาสให้มีการนำข้อมูลพยานหลักฐานมาได้แย้ง จึงกล่าวได้ว่า แม้แต่คนที่ได้ชื่อว่าชั่วร้ายที่สุดในโลกตอนนั้นยังต้องไปขึ้นศาล

แล้วกับข้อกล่าวหาที่สหรัฐฯ มีต่อประธานาธิบดีซัดดัมที่ยังเลื่อนลอย ไร้ความน่าเชื่อถือเยี่ยงนี้ สหรัฐฯ และอังกฤษอ้างสิทธิอะไร

หันมามองประเทศไทย

ในขณะที่สหรัฐฯ อ้างความจำเป็นในการทำสงครามกับอิรัก จนยอมทำลาย กติกาของการอยู่ร่วมกันระหว่างอารยประเทศ ทั่วๆ ที่เรามีสหประชาชาติแล้ว รัฐบาลไทยก็อ้างความจำเป็นในการทำสงครามกับยาเสพติด จนยอมทำลาย สิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และทำลายกระบวนการนิติธรรมทั้งระบบ ด้วยการยอมให้มีการวิสามัญและฆ่าตัดตอน ซึ่งแม้แต่สมัยเผด็จการก็ยังไม่มีการเข่นฆ่าประชาชนเป็นจำนวนถึงพันกว่าคนภายในเดือนเดียว และเหตุผลที่ ว่าเป็นการฆ่าตัดตอนกันเองของขบวนการค้ายาเสพติดก็เริ่มเป็นข้ออ้างที่ฟังไม่ ขึ้นเมื่อฝ่ายรัฐบาลได้บิดเบือนว่าการตายของเด็กชายจักรพันธ์ อายุ 9 ขวบ เป็นเรื่องการฆ่าตัดตอนกันเอง

จึงน่าเสียดายที่ประเทศไทยเป็นนิติรัฐและยึดหลักนิติธรรมในการ ปกครองประเทศ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยมีกฎหมาย รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่บัญญัติรับรองสิทธิของประชาชนมากที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติ แต่ก็ไม่ได้ทำให้สิทธิของประชาชนได้รับการ ปฏิบัติในทางที่ดีขึ้น

เป็นที่ปรากฏชัดว่าประชาคมโลกส่วนใหญ่แสดงประชามติร่วมกันแล้วว่า สหรัฐฯ ไม่มีความชอบธรรมในการก่อสงคราม แต่ในกรณีสงครามยาเสพติดใน ประเทศไทย รัฐบาลไทยกลับมีความเชื่อมั่นว่าประชาชนเห็นชอบกับมาตรการ รุนแรงเช่นนี้ด้วย

ข้อมูลสำคัญกรณีสงครามอิรัก

- สงครามเริ่มต้นวันที่ 20 มีนาคม 2546 ตาม เวลาในอิรัก สิ้นสุดวันที่ 9 เมษายน 2546 รวม 21 วัน
- คาดว่ามีผู้เสียชีวิตเป็นอย่างน้อย 3,700 คน
- ประเทศที่สนับสนุนฝ่ายสหรัฐฯ และอังกฤษ อย่างชัดเจน ประกอบด้วย สเปน ตุรกี ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์
- ประเทศที่ประกาศคัดค้านอย่างชัดเจน ประกอบด้วย สหภาพโซเวียต ฝรั่งเศส เยอรมนี จีน

ข้ออ้างของสหรัฐฯ และอังกฤษในการประกาศสงคราม

1. รัฐบาลซัดดัมพัฒนาอาวุธที่มีศักยภาพการทำลายล้างสูง หรือ Weapon of Mass Destruction (WMD)
2. รัฐบาลซัดดัมมีสายสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ ขบวนการก่อการร้าย โดยเฉพาะกลุ่มของนายไอซามา บิน ลาเดน

หลักเกณฑ์ในการเข้าสู่สงครามตามกฎหมายระหว่างประเทศ

1. การป้องกันตนเอง แต่ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าถูก โจมตีด้วยอาวุธก่อน และถ้าได้ตอบ ต้องขึ้นอยู่กับข้อ เท็จจริงและสัดส่วนในการตอบโต้
2. การได้รับความเห็นชอบจากคณะมนตรี ความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ คือ ต้องได้รับเสียงจากสมาชิกคณะมนตรีฯ อย่างน้อย 9 เสียง และต้องไม่ได้รับเสียงคัดค้านจากสมาชิกที่เป็น สมาชิกถาวรทั้ง 5 ประเทศ

มติของคณะมนตรีความมั่นคงฯ ในกรณีอิรัก

1. ข้อมติที่ 678 เมื่อ ค.ศ.1990 ในการให้ใช้ “วิธี การที่จำเป็น” ซึ่งไม่ได้ระบุให้ใช้กำลังทหารในการ ขับไล่อิรักออกจากคูเวต แต่สหรัฐฯ และอังกฤษก็ใช้ ข้อมติดังกล่าวแม้ว่าสถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงไป มากแล้ว
2. ข้อมติที่ 1441 โดยมีเงื่อนไขที่อิรักต้องปฏิบัติ ตาม เพราะอิรักได้ละเมิดข้อมติสหประชาชาติในอดีต โดยการไม่ให้ความร่วมมือกับสหประชาชาติในการ ปลดอาวุธ จึงให้โอกาสสุดท้ายแก่อิรักโดยให้มีคณะ ผู้ตรวจอาวุธเข้าไปในอิรักเพื่อปลดอาวุธ และรายงาน ผลแก่สหประชาชาติภายใน 2 เดือน ซึ่งถ้าอิรักไม่ทำ ตามก็จะได้รับผลลัพธ์ที่รุนแรงตามมา ซึ่งในทาง กฎหมายก็ไม่ชัดเจนว่าจะเป็นการใช้กำลังทหาร ดังนั้นก็ ควรมีข้อมติให้แน่ชัด

ดังนั้นถ้าหากถามว่าการทำสงครามครั้งนี้มี ความชอบธรรมหรือไม่ ตามคำพูดของเลขาธิการ สหประชาชาติน่าจะชัดเจนที่ว่า “ถ้าไม่มีมติที่แน่ชัดความชอบธรรมก็จะถูกท้วงติง”

แล้วคนไทยคิดอย่างไรกับสงครามทั้งสอง

หรือว่าจะต้องให้สหรัฐฯ กล่าวหาประเทศไทยและประกาศสงครามหรือตัดสิทธิพิเศษทางการค้าเสียก่อน เราจึงจะรู้สึกและเรียกร้องกระบวนการเจรจาแก้ไขปัญหา ภายใต้กติกาที่เป็นธรรม

หรือว่าจะต้องให้คนที่ถูกวิสามัญหรือถูกยึดข้อหาว่าค้ายาบ้าเป็นญาติหรือตัวเราเสียก่อน เราจึงจะเรียกร้องหา

กระบวนการยุติธรรมเพื่อรักษาสิทธิที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเอง

ปัญหาจึงไม่ได้อยู่ที่ว่าประธานาธิบดีชัคคัมเป็นภัยต่อโลกหรือไม่ และทำนองเดียวกันก็ยังไม่ใช่ปัญหาว่านโยบายปราบปรามยาเสพติดอย่างเฉียบขาดของรัฐบาลจะดีหรือไม่

แต่สิ่งที่ผู้ที่เคารพในสิทธิมนุษยชนจะต้องออกมายืนยัน คือ

ทัศนะต่อนโยบายสงครามยาเสพติด

จุดเริ่มต้นสงคราม

09.00 น. ของวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2546 ถึง 21.00 น. ของวันที่ 30 เมษายน 2546 พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ประกาศสงครามกับยาเสพติดขั้นแตกหัก โดยให้ผู้บังคับการตำรวจภูธรทุกจังหวัด ผู้บังคับการที่มีหน่วยกำลังที่เกี่ยวข้องทุกกองบังคับการ และผู้ว่าราชการจังหวัด เอกซเรย์พื้นที่ทุกตารางนิ้ว โดยมีเป้าหมายกวาดล้างให้ได้ 25 เปอร์เซ็นต์ภายในเดือนแรก และ 50 เปอร์เซ็นต์ภายในเดือนที่สอง และภายใน 5 ธันวาคม 2546 ยาบ้าต้องหมดสิ้นไปจากแผ่นดินไทย

ปัญหาการวิสามัญฆาตกรรม และการฆ่าตัดตอน

เหตุการณ์ที่ทำให้หลายความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรมในสงครามยาเสพติดคือ กรณีที่ตำรวจยิงเข้าใส่รถของผู้ต้องหาที่พยายามหลบหนีโดยไม่ให้ความสำคัญว่าในรถจะมีใครอยู่บ้าง ซึ่งการยิงใส่รถไม่ควรกระทำเพราะสามารถเห็นผลได้ว่าอาจมีความตายเกิดขึ้นโดยที่อาจจะพลาดไปถึงคนที่ไม่เกี่ยวข้องได้ ผลก็คือทำให้ ด.ช.จักรพันธ์ ศรีสะอาด อายุ 9 ปี เสียชีวิต แต่ตำรวจก็สรุปว่าเป็นการฆ่าตัดตอนกันเองของขบวนการค้ายาเสพติด

แถลงการณ์และทัศนะจากองค์กรต่างๆ

เครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ

“ข่าวการฆ่าตัดตอนหรือฆ่าปิดปาก เป็นวิธีการที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ผู้บริสุทธิ์หรือไม่ และเมื่อเป็นเช่นนี้รัฐบาลจะทำอะไรที่จะให้การปราบปรามยาเสพติดไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนผู้บริสุทธิ์ และนอกจากจะจับรายใหญ่ไม่ได้แล้ว ก็ยังผลักดันให้ผู้ร้ายใหญ่ไปอยู่ในที่ปลอดภัยส่งคนตัวเล็กไปลายมือปลายตีนเท่านั้นมาตายอยู่บนท้องถนน ซึ่งเท่ากับว่าการปราบปรามยาเสพติดอาจจะ

ไม่ได้ผล แม้จะมีผู้เสียชีวิตไปก็พันศพก็ตาม”

ศูนย์ข้อมูลสิทธิมนุษยชนและสันติธรรม (สสธ.)

“การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย บอกว่า 3 เดือน หากยาเสพติดไม่ลดจะขอแสดงความรับผิดชอบ ในฐานะที่ท่านเคยเป็นครูอาจารย์มาก่อนจำเป็นต้องเป็นแบบอย่างให้กับสังคมว่า การแก้ปัญหาด้วยความรุนแรงไม่ได้เกิดผลดีแต่ประการใด และที่สำคัญไม่มีหลักประกันอะไรเลยให้กับผู้ที่บริสุทธิ์ในสังคมและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคิดว่าประเทศไทยกำลังถอยหลังเข้าคลอง ดังนั้นประชาชนต้องช่วยกันเสนอแนะ ตีติงรัฐบาลให้มีจริยธรรม คุณธรรมในการบริหารประเทศ”

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสช.)

“จากผลการศึกษาเรื่องฆาตกรรมเชิงนโยบายกับปัญหาสิทธิมนุษยชน พบว่า 2 เดือนที่ผ่านมาเราพบตัวเลขของผู้เสียชีวิตจากการวิสามัญฆาตกรรมของตำรวจ จำนวน 60 ราย ในจำนวนนี้มีถึง 46 รายที่อาจไม่ได้เป็นการถูกวิสามัญฆาตกรรมจริง เพราะมีข้อมูลและพยานหลักฐานบางส่วนยืนยันว่าผู้ต้องสงสัยกลุ่มนี้ไม่ได้กระทำการต่อสู้หรือขัดขวางการจับกุมของเจ้าหน้าที่ และที่สำคัญคือ บุคคลเหล่านี้บางคนไม่ได้มีอาวุธพร้อมที่จะต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งแต่ต้น นอกจากนี้เรายังพบว่าผู้เสียชีวิตบางรายถูกเคลื่อนย้ายศพก่อนที่เจ้าหน้าที่ 4 ฝ่ายมาทำการชันสูตรพลิกศพ ทำให้กระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อหาสาเหตุการตายไม่สมบูรณ์

นอกจากนี้ที่ผ่านมาแม้นายกฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงเรื่องนี้ถึง 2 ชุด แต่ก็ปรากฏว่าทางเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ยังไม่ส่งสำนวนคดีที่เกิดขึ้นให้คณะกรรมการทำการตรวจสอบเลยแม้แต่คดีเดียว

เห็นได้ชัดว่าคำสั่งของนายกรัฐมนตรีดังกล่าวเป็นเพียงการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อลดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในนโยบายของรัฐมากกว่าที่จะมีเจตนารักษาสิทธิและเสรีภาพของประชาชนผู้บริสุทธิ์”

นายแพทย์ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“ขณะนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้รับหนังสือต่อว่าจาก 100 กว่าองค์กรทั่วประเทศว่ามีกรณีละเมิดสิทธิมนุษยชน และมีหนังสือตำหนิจากองค์กรต่างประเทศส่งมาถึงคณะกรรมการสิทธิฯ ซึ่งได้ส่งต่อไปให้คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติช่วยพิจารณาว่าจะดำเนินการอย่างไร อยากให้คิดในเชิงการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางการค้าและเศรษฐกิจ อาจมีการแอนตี้ไม่ซื้อสินค้าไทย”

นายชวน หลีกภัย ผู้นำพรรคฝ่ายค้าน

“ในสังคมมีทั้งคนดีและไม่ดี คนดีจะทำหน้าที่ในการจับกุมผู้กระทำผิดมาดำเนินคดี ขณะที่คนไม่ดีจะฉวยโอกาสในการลงมือกับคนที่ไม่พอใจโดยการยึดเยียดข้อหา ฉะนั้นทางออกที่ดีควรณรงค์ให้ประชาชนไม่เสพยาเสพติด เพราะยาเสพติดมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่หากสร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชนปลอดภัย ยาเสพติดก็จะสามารถแก้ไขปัญหาได้จริง”

100 นักวิชาการ

กลุ่มนักวิชาการชั้นนำของไทยกว่า 100 คน ได้ออกแถลงการณ์กระตุ้นให้คนไทยกลับมาคิดทบทวนที่จะสนับสนุนนโยบายประกาศสงครามกับยาเสพติดของรัฐบาลอีกครั้งหนึ่งว่า ควรจะสนับสนุนให้ใช้มาตรการความรุนแรงเพื่อปราบปรามยาเสพติดหรือไม่ เพราะหากไม่สามารถยุติได้ ความรุนแรงก็จะฝังรากลึก และนำไปสู่การคุกคามระบอบประชาธิปไตย

เรียกร้องให้ทุกฝ่ายเคารพในหลักนิติธรรม คือ หลักการที่ให้ความสำคัญสูงสุดกับการปกครองโดยกฎหมาย มิใช่การปกครองโดยบุคคลซึ่งมีความหมายว่าคนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ไม่มีใครมีสิทธิตัดสินใครโดยไม่มีกระบวนการที่จะให้เขาได้มีโอกาสแก้ข้อกล่าวหา หรือได้เข้ามาสู่ “กระบวนการยุติธรรม” เสียก่อน

นี่คือความแตกต่างของประเทศที่ปกครองโดย “หลักนิติธรรม” กับ “ระบบเผด็จการ”

ยังมีเรื่องที่น่าเศร้าและเป็นสิ่งที่คนไทยทุกคนต้องเผชิญซึ่งไม่ช้าก็เร็วคงได้เห็นผล ก็คือ หลังจากการใช้มาตรการแบบ “ศาลเตี้ย” ของรัฐบาลครั้งนี้ ได้ทำให้เกิดความเสียหายใหญ่หลวงตามมาอย่างน้อย 2 ด้าน คือ กระบวนการยุติธรรมถูกทำลายและความสูญเสียจากนโยบายที่ผิดพลาด

กระบวนการยุติธรรมถูกทำลาย และไม่เหลือความน่าเชื่อถือว่าจะให้ความคุ้มครองกับประชาชนได้อีกต่อไปแล้ว รัฐบาลไม่อาจอ้างว่านโยบายไม่ได้เป็นเช่นนั้น เพราะการที่นโยบายใดที่รัฐบาลออกมาแล้วคาดการณ์ได้ว่าจะนำไปสู่การทำลายชีวิต นโยบายนั้นก็ไม่ใช่ชอบด้วยกฎหมายรัฐธรรมนูญ และถ้ารัฐบาลยังตื้อตึงที่จะทำ ก็เท่ากับว่ารัฐบาลเป็นผู้ทำลายกระบวนการยุติธรรมลงเสียเอง

ดร.สุรพล นิติไกรพจน์ คณบดีคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้แสดงความเห็นไว้ว่า “มาตรการที่รัฐบาลนำมาอาจไม่ตั้งใจทำเช่นนั้น แต่ผลของมันทำให้เกิดปรากฏการณ์บางอย่างทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมหวาดกลัว กลายเป็นสังคมที่ผู้ถืออาวุธสามารถขึ้นขี่ตายผู้ใดก็ได้ ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดก็ได้” ประกอบกับความเห็นของ**นายจรูญ ภัคดีธนากุล** เลขาธิการประธานศาลฎีกา ที่ว่า “เมื่อนโยบายเปิดช่องให้เอาการตายของผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาเป็นผลงานด้วย มันจึงเกิดเหตุอย่างนี้” ดังนั้นรัฐบาลจึงไม่ควรเพิกเฉยต่อการตายของคนจำนวนมากด้วยข้ออ้างเพียงว่าเป็นการฆ่าตัดตอน

ข้ออ้างว่าเป็นเรื่องการฆ่าตัดตอนกันเองนั้น จึงเป็นการ

ทำลายกระบวนการยุติธรรม ซึ่ง**นายเรวัต จำเริญม** รองอัยการสูงสุด ได้อธิบายไว้อย่างชัดเจนว่า ถ้าระบุว่าเป็นการ “ฆ่าตัดตอน” การชันสูตรก็มีเพียงแพทย์เท่านั้น ไม่ต้องมีอัยการและฝ่ายปกครอง และไม่ต้องส่งศาลไต่สวนการตาย ซึ่งพนักงานสอบสวนจะระบุ “ไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด” และสอบสวนจนสิ้นกระแสความสุดท้ายจะสรุปว่าสอบสวนมานานแล้วไม่รู้ตัวผู้ร้าย จึงปิดสำนวนโดยลงความเห็น “สมควรงดสอบสวน” เพียงเท่านี้ตำรวจก็ได้ผลงานตามนโยบายไปเรียบร้อยแล้ว

ขณะนี้ความน่าเชื่อถือของประเทศและศักดิ์ศรีของคนไทยในสายตาของประชาคมโลกจึงถูกตั้งคำถามว่า ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีความเคารพในสิทธิมนุษยชนอยู่หรือไม่หรือถึงปล่อยให้มีการตายไปโดยไม่ต้องมีใครสนใจไต่สวนหาความจริง

อีกด้านหนึ่ง สิ่งที่เราคิดว่า

ความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากการใช้ศาลเตี้ยครั้งนี้จะคุ้มค่าเพราะทำให้ยาเสพติดหมดไปจากแผ่นดินไทยนั้น เป็นความเข้าใจผิดอย่างยิ่ง เพราะตราบิตที่เราแย้งที่ต้นเหตุของปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดไม่ได้ เมื่อนั้นปัญหาก็พร้อมที่จะกลับมาทุกเมื่อ

ยกตัวอย่างเช่น ถ้ามองทางด้านผู้ผลิตหรือผู้ค้า หากเมื่อใดตำรวจเปลี่ยนไปเอาใจจริงเอาใจกับนโยบายอื่น ยาบ้าก็จะทะลัก

เข้ามาและค้าขายกันได้เช่นเดิม หรือมองมาทางด้านความต้องการยา ถ้าตราบิตที่ปัญหาสังคมหลายอย่างยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง และกลไกการป้องกันตนเองของสังคมยังไม่ทำงาน เช่น การสร้างชุมชนเข้มแข็งครอบครัวเข้มแข็งยังไม่เกิดขึ้นจริง เมื่อนั้นความต้องการยา ก็ยังต้องมีอยู่

นี่จึงเป็นยิ่งกว่าการดำเนินน้ำพริกละลายแม่น้ำและนี้หรือคือความคุ้มค่ากับสิ่งที่รัฐบาลได้ทำลงไปกับประเทศไทย กับคนไทย และคนไทยแน่แล้วหรือที่จะให้ความชอบธรรมกับรัฐบาลในการตั้งศาลเตี้ยเช่นนี้

ขณะที่**สหรัฐฯ** ยึดเยียดความยุติธรรมให้กับประชาชนอิรักและประชาคมโลก โดยการทำ “สงครามสันติภาพ” รัฐบาลไทยก็ยึดเยียดความยุติธรรมให้กับประชาชนไทย

โดยการทำให้ “สงครามยาเสพติด” แต่ความจริง คือ ผู้นำทั้งสองชาติต่างก็ใช้ “ศาลเตี้ย” ในการพิพากษา

ณ เวลานี้รัฐบาลไทยดูจะมีความชอบธรรมในการทำสงครามนี้มากกว่าสหรัฐฯ เพราะมีประชาชนให้การสนับสนุน แต่สิ่งที่ **รศ.ดร.ไชยันต์ ไชยพร** แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปรียบเทียบเรื่องความชอบธรรมให้เห็น ก็เป็นสิ่งที่รัฐบาลไทยน่าจะรับฟังไว้ ดังนี้ “มีตัวอย่างที่คล้ายการฆ่าตัดตอนในปัจจุบัน คือ สงครามโลกครั้งที่ 2 พลเมืองเยอรมันส่วนใหญ่เห็นด้วยและสนับสนุนนโยบายที่ฮิตเลอร์มีต่อพลเมืองเชื้อสายยิว ซึ่งนำไปสู่การให้ความชอบธรรมต่อการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวในที่สุด...แต่ปัจจุบันชาวเยอรมันและชนชาติอื่นๆ ย่อมเห็นแล้วว่านโยบายดังกล่าวไม่ชอบธรรม และเห็นด้วยว่าเสียงส่วนใหญ่ไม่ได้นำมาซึ่งความชอบธรรมเสมอไป”

ไม่น่าเชื่อว่าแม้ประเทศไทยกับประเทศอิรักจะอยู่กันคนละมุมโลก แต่ในช่วงเวลาเดียวกัน กลับมีผู้บริสุทธิ์ต้องล้มตายลงไป และอีกส่วนหนึ่งกำลังอยู่ในสภาวะที่ไม่อาจไว้วางใจใครได้

แต่ถ้าเราเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เราอาจจะได้เห็นผู้ประกาศสงครามถูกนำตัวเข้าสู่การพิจารณาของศาลโลก เพราะเข้ารุกรานประเทศอื่นต่างๆ ที่ไม่มีความชอบธรรม ในขณะที่ผู้นำในอีกประเทศหนึ่งก็อาจจะถูกประวัติศาสตร์ซ้ำรอยแม้ว่าจะได้รับความชอบธรรมจากประชาชนในประเทศของตนให้ดำเนินนโยบายก็ตาม ซึ่งถ้าเกิดขึ้นจริง เมื่อนั้นก็ไม่รู้ว่า ประเทศไทย คนไทย ควรจะยินดีเพราะหลักนิติธรรมจะได้รับการรักษาไว้ หรือควรจะเสียใจเพราะผู้นำไทยต้องตกเป็นจำเลยในข้อหาว่าเช่นฆ่าประชาชนผู้บริสุทธิ์ในประเทศของตัวเองก็ไม่รู้ ❀

นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล กับผลกระทบต่อสังคม และสิทธิมนุษยชน

สืบเนื่องจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลที่ส่งผลให้ประชาชนนับพันคนต้องเสียชีวิตในช่วงระยะเวลาสั้นๆ จนทำให้หลายฝ่ายต้องออกมาแสดงความคิดเห็นถึงปัญหา นโยบายและการดำเนินการที่เปิดช่องให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งมีภารกิจโดยตรงในการรักษาสิทธิของประชาชนจึงได้จัดการเสวนา **“นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลกับผลกระทบต่อสังคมและสิทธิมนุษยชน”** ขึ้นเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา โดยมีคณะกรรมการสิทธิฯ นักสิทธิมนุษยชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม เช่น **นายจรัล ภักดีธนากุล** เลขาธิการประธานศาลฎีกา สำนักงานประธานศาลฎีกา **ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ** อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ **นายวันชัย รุจนวงศ์** ผู้อำนวยการสถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด **นายสมชาย หอมลออ** ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาทนายความ เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อที่คณะกรรมการสิทธิฯ จะได้นำไปพิจารณาดำเนินการให้เกิดการคลี่คลายและลดความเสียหายและเพื่อที่จะหาหนทางทำให้ประชาชนรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐมีความตระหนักและเข้าใจถึงการดำเนินการเพื่อประโยชน์ในระยะยาว

สาระสำคัญที่ได้พบพวกันคือเป็นนโยบายที่มีเป้าหมายที่ดีแต่มีมาตรการหรือวิธีการที่ไม่เหมาะสมและขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน

ประเด็นที่ผู้เข้าร่วมเสวนามีความเห็นสอดคล้องกัน คือ นโยบายที่เปิดช่องให้มีการฆ่ากันเองและโดยศาลเตี้ย ส่งผลให้ผู้บริสุทธิ์ได้รับความเดือดร้อนและเป็นการทำลายหลักกฎหมาย ระบบกฎหมาย และระบบนิติธรรมในบ้านเมือง กลายเป็นรัฐตำรวจ ทำให้ภายในเดือนเดียวมีคนตายพันกว่าคน

สำหรับข้อเสนอสำคัญต่อมาตรการที่ควรดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเสียหาย เช่น เร่งการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรม การจัดตั้งศาลพิเศษ การให้คณะกรรมการสิทธิฯ มีบทบาทมากขึ้นในการตรวจสอบนโยบาย และการเร่งรัดให้มีการออกกฎหมายการให้รัฐบาลแถลงความรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นจากนโยบายที่ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน ฯลฯ ซึ่งล้วนเป็นประเด็นที่ต้องมีการติดตาม ตรวจสอบทั้งความพยายามดำเนินการและผลกระทบต่อสังคมและสิทธิมนุษยชน ทั้งในระยะเฉพาะหน้า และในระยะยาว ❀

สิทธิยามสงคราม...

อนาคตนิติธรรมโลก

สักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เล็งเห็นปัญหาของการก่อสงครามอิรักว่าจะเป็นการกระทบต่อหลักนิติธรรมของโลก จึงได้จัดการเสวนาเรื่อง **สิทธิยามสงคราม อนาคตนิติธรรมของโลก** ขึ้นเมื่อวันที่ 30 มีนาคมที่ผ่านมา โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านเข้าร่วมให้ความเห็นในมุมมองต่างๆ ซึ่งสรุปเฉพาะประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

ศ.วิฑิต มันทากรณ์ จากคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ เห็นว่ามีประเด็นที่ควรพิจารณา 4 ประเด็น ได้แก่

1) หลักเกณฑ์การเข้าสู่สงครามตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติที่ห้ามการทำสงคราม ยกเว้นเข้าช่วยการป้องกันตนเองหรือได้รับความเห็นชอบจากคณะมนตรีความมั่นคงฯ 2) หลักเกณฑ์เมื่อเกิดสงครามแล้ว ซึ่งมีกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศกำหนดสิทธิและหน้าที่ยามสงครามไว้แล้ว รวมถึงข้อห้ามในอนุสัญญาเจนีวา 3) กระบวนการเมื่อมีการละเมิด หากเป็นการละเมิดโดยปัจเจกบุคคลจะเข้าช่วยอาชญากรรมสงครามกับกรณีการละเมิดที่กระทำโดยรัฐ 4) หนทางสู่อนาคตที่ควรยึดหลักมนุษยธรรม

รศ.ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ มุมมองของนักวิจัยสันติภาพเชิงวิพากษ์ จากคณะรัฐศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์ เห็นว่าสงครามอิรักครั้งนี้เป็นผลมาจากการปะทะกันระหว่างสิทธิสากลและการสร้างจักรวรรดิ ซึ่งสหรัฐฯ พยายามสร้างจักรวรรดิเพื่อการสถาปนาเสรีภาพโดยไม่ให้ความสำคัญกับหลักอธิปไตยอีกต่อไป ในลักษณะเดียวกับที่จักรวรรดิโรมันขยายอาณาจักรเมื่อ 2,000 ปีก่อนบนพื้นฐานความเชื่อว่าการกฎหมายโรมันเป็นกฎแห่งสากล และอาจารย์ยังชี้ให้เห็นด้วยว่าทุกคนมีสิทธิและหน้าที่ในฐานะพลเมืองของชาติและของโลกในการฟื้นฟูสิทธิมนุษยชนโดยการร่วมกันต่อต้านสงครามอย่างสันติ

นายเทพชัย หย่อง อุปนายกฝ่ายสิทธิเสรีภาพ สมาคมนักข่าววิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ได้กล่าวถึงความสูญเสียที่เกิดขึ้นอย่างแรกในสงคราม ก็คือ ความจริง (truth) และเห็นว่าไม่สามารถคาดหวังให้สื่อไทยเสนอรายงานโดยให้ความสำคัญกับประเด็นสิทธิมนุษยชนได้มากเท่าไรนัก 🌍

ภาพจากซ้าย
ศ.วิฑิต มันทากรณ์
รศ.ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์
นายเทพชัย หย่อง

“คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กับนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล”

ศ.เสนห์ จามริก ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้แถลงข่าวเรื่อง “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กับนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล” เมื่อวันที่ 6 มีนาคม ที่ผ่านมา โดย ศ.เสนห์ ได้เน้นย้ำให้สังคมเข้าใจถึงบทบาทและการทำงานของคณะกรรมการสิทธิฯ โดยเฉพาะกรณีของนายแพทย์ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ภายในขอบข่ายของรัฐธรรมนูญมาตรา 200 และพระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยเคร่งครัด

โดยเฉพาะมาตรา 15 ที่มีสาระสำคัญเพื่อที่จะส่งเสริมให้คณะกรรมการสิทธิฯ ได้ปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยความเป็นอิสระ ซึ่งถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของสหประชาชาติที่จะต้องมีช่องทางที่จะให้สถาบันสิทธิมนุษยชนของแต่ละชาติสามารถติดต่อกลไกของเขาได้โดยไม่จำเป็นต้องผ่านรัฐบาล เพราะเพื่อให้มีการประสานงานติดต่อกันและส่งเสริมการเคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่ดีขึ้น

“การที่คณะกรรมการสิทธิฯ ทักท้วงในเรื่องของการปฏิบัติตามนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล ไม่ได้หมายความว่าเราไม่เห็นด้วยกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติด”

คณะกรรมการสิทธิฯ มีความเข้าใจและให้กำลังใจเจ้าหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติการในระดับที่ต้องเสี่ยงภัย เสี่ยงชีวิต แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการให้ทั้งนโยบาย ทั้งการปฏิบัติ อยู่ในขอบข่ายที่เป็นที่ยอมรับนับถือของอารยชน **“เพราะฉะนั้นการที่ใครต่อใครทักท้วง เสนอแนะ หรือการที่คณะกรรมการสิทธิฯ พยายามที่จะดำเนินการตรวจสอบ ไม่ให้ไปจับผิดใครต่อใคร แต่เพื่อที่จะรักษาเกียรติภูมิของประเทศชาติในประชาคมโลก แล้วก็เป็นพันธะที่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ไม่เฉพาะตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ว่าตามพันธะระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย”**

พันธะตามรัฐธรรมนูญมีหลายมาตรา ซึ่ง ศ.เสนห์ได้แถลงย้ำใน 3 มาตราสำคัญ ได้แก่ **มาตรา 26** ที่ว่า การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ **มาตรา 27** สิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองโดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา ผู้กพันคณะรัฐมนตรี ผู้กพันศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง **มาตรา 75** รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

ศ.เสนห์ ได้ทิ้งท้ายไว้อย่างน่าคิดว่า

“คำถามของผม คือ ถ้าเราไม่รักษาความศักดิ์สิทธิ์ของบทมาตราต่างๆ เหล่านี้ไว้ เรากำลังจะเดินก้าวหน้าหรือถอยหลังกลับไปสู่เผด็จการในอดีต?” 🇹🇹

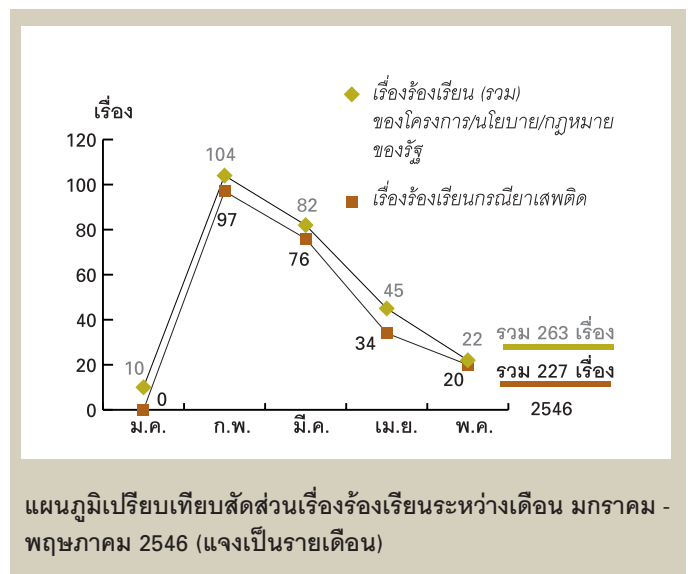
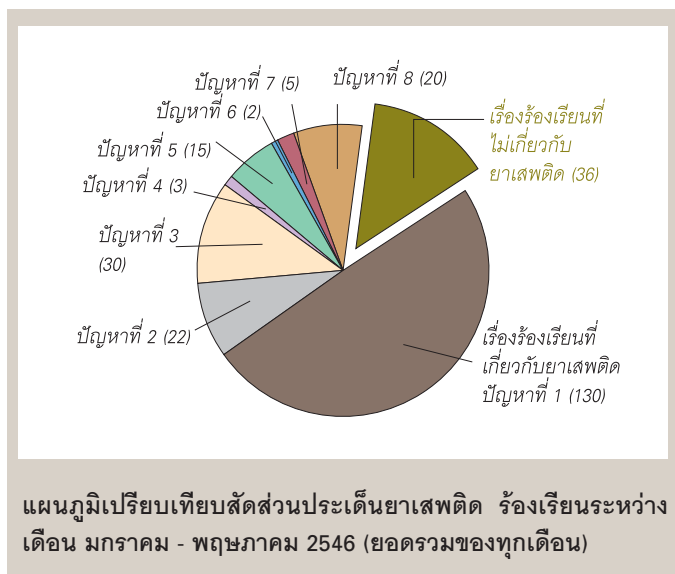
ศ.เสนห์ จามริก
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ตารางและแผนภูมิการร้องเรียนเรื่องละเมิดสิทธิมนุษยชน

การประมวลข้อร้องเรียนจากประชาชนที่ได้รับความเสียหายหรือความไม่เป็นธรรมจากหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐ และได้ร้องเรียนมายังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้น พบว่าประเด็นที่ร้องเรียนและจำนวนเรื่องที่ร้องเรียนนั้น สามารถอธิบายปรากฏการณ์บางอย่างที่น่าสนใจดังแผนภูมิและตารางที่นำมาแสดง ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่าเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับผลกระทบจากโครงการ/นโยบาย/กฎหมายของรัฐ เพิ่มขึ้นจาก 10 เรื่อง ในเดือนมกราคม เป็น 104 เรื่องในเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นเดือนที่รัฐบาลประกาศสงครามกับยาเสพติด และจากจำนวนเรื่องร้องเรียนทั้งหมด 263 เรื่อง แยกเป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับยาเสพติดถึง 227 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 86.31

ตารางสรุปผลการรับเรื่องร้องเรียนของผู้กระทำละเมิดประเภท โครงการ/นโยบาย/กฎหมายของรัฐ เปรียบเทียบกับจำนวนปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติด

ผู้กระทำละเมิด/ปัญหาตามคำร้อง	ม.ค. 46	ก.พ. 46	มี.ค. 46	เม.ย. 46	พ.ค. 46	รวม
ผู้กระทำละเมิด โครงการ/นโยบาย/กฎหมายของรัฐ	10	104	82	45	22	263
ประเด็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหา ยาเสพติด						
1. มีชื่อในบัญชีหรือถูกกล่าวหาหรือถูกเรียกไปรายงานตัวเป็นผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งที่ไม่มีพฤติกรรม	0	73	41	12	4	130
2. ถูกฆาตกรรม โดยญาติเชื่อว่าเกิดจากนโยบายปราบปรามยาเสพติด	0	8	6	3	5	22
3. ถูกตำรวจยึดยาบ้าแล้วดำเนินคดียาเสพติดหรือถูกดำเนินคดียาเสพติดโดยมิชอบทั้งที่ไม่ได้กระทำความผิด	0	4	14	8	4	30
4. ถูกข่มให้รับสารภาพว่าค้ายาเสพติดแล้วถูกดำเนินคดี	0	0	1	2	0	3
5. ถูกตำรวจแนะนำให้หายาหรือยาเสพติดไว้ในครอบครองหรือถูกขู่ให้ยอมรับสารภาพแล้วยอมถูกดำเนินคดี ไม่เช่นนั้นจะมีปัญหาหรืออาจได้รับอันตราย	0	0	9	4	2	15
6. เป็นผู้ใหญ่บ้านถูกทางราชการบีบให้ส่งรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยไม่คำนึงว่าผู้มีรายชื่อเป็นผู้มีพฤติกรรมจริงหรือไม่	0	0	2	0	0	2
7. ถูกยึดทรัพย์ในคดียาเสพติด	0	0	0	0	5	5
8. อื่นๆ	0	12	3	5	0	20
รวม	0	97	76	34	20	227

การสัมมนาการเสริมสร้าง
เครือข่ายความร่วมมือในงาน
สิทธิมนุษยชน ด้านนโยบาย
กฎหมาย และกระบวนการ
ยุติธรรมกับการจัดการ
ฐานทรัพยากร

การทำเกษตรริมน้ำ
ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ
จากการสร้างเขื่อนสาละวิน

เครือข่ายในงานสิทธิมนุษยชน กับการจัดการฐานทรัพยากร

การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “การเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือในงานสิทธิมนุษยชนด้านนโยบาย
กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมกับการจัดการฐานทรัพยากร” เมื่อวันที่ 31 มีนาคม - 1 เมษายน
2546 ณ โรงแรมเอเชีย ซึ่งมีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วม ศ.เสนห์ จามริก ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ กล่าวปาฐกถานำชี้ให้เห็นว่ากรณีสงครามอิรักไม่ใช่สงครามธรรมดา แต่เป็นสงครามช่วงชิง
ทรัพยากรระดับโลก โดยประชาชนชาวอิรักไม่สามารถช่วยตัวเองได้เพราะระบอบการปกครองที่ไม่เอื้อ
สำหรับประเทศไทยทรัพยากรเป็นหัวใจสำคัญของทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งรัฐธรรมนูญได้บัญญัติ
รับรองสิทธินี้อย่างเต็มที่ ในมาตรา 46 และ 56 แต่ก็ยังขาดการออกกฎหมายลูก และการพัฒนาปฏิรูป
เครือข่ายหลายชุมชนเพื่อพิทักษ์รักษาร่วมกัน

การจัดประชุมครั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้รับทราบแนวทางการทำงานของคณะกรรมการสิทธิ
และทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย เพื่อเชื่อมโยงให้เป็นสถาบันสังคม คณะกรรมการสิทธิฯ ทำงานสัมพันธ์กับ
ภายนอกทุกส่วนทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เพราะความสมานฉันท์จะช่วยทำให้สังคมได้เรียนรู้การจัดการ
ความขัดแย้งโดยสันติวิธี ซึ่งจะเป็ปัจจัยคุ้มครองสิทธิเสรีภาพได้ดีที่สุด

ที่ประชุมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น สรุปพอสังเขปได้ดังนี้

- **แนวคิดในการจัดการทรัพยากร** มีความแตกต่างกันมาก ภาครัฐเน้นการใช้มากกว่าการรักษาให้
ยั่งยืน การรวมศูนย์อำนาจการจัดการของรัฐไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและยังทำให้ชุมชนมีส่วนในการจัดการ
น้อยมาก นอกจากนี้รัฐยังมีความเข้าใจที่จำกัดในเรื่องสิทธิมนุษยชนกับการจัดการทรัพยากร โดยคิดว่าการ
เรียกร้องสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องตะวันตกและการค้า ที่ทำให้อำนาจรัฐลดลงไป

- **องค์การการค้าโลก** มีบทบาทในการกำหนดทิศทาง และการเปลี่ยนแปลงกฎหมายภายในประเทศ
มาก การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงเป็นไปได้ยากขึ้น ซึ่งภาคประชาชนควรสนใจประเด็นนี้ และในเวทีของ
สหประชาชาติแม้จะมีการพูดคุยชัดเจนเรื่องความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจกับประชาสังคม แต่เบื้องหลังมี
ผลประโยชน์ที่ซับซ้อน มีกลุ่มทุนเข้ามาร่วมพูดคุยใน 5 เรื่อง คือ พลังงาน ความหลากหลายทางชีวภาพ น้ำ
การทำเหมืองแร่ และเกษตรกรรม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทยเรามาก

(ต่อจากหน้า 9)

● **เรื่องความยุติธรรม** มีคดีสิ่งแวดล้อมมาก กรณีโคบอลต์ ศาลตัดสินให้ค่าชดเชยจากรายได้ของคนที่ได้รับผลกระทบ คือ คนเก็บขยะ คือใช้มาตรฐานของรายได้บุคคล ไม่ได้มองตาม ศักดิ์ศรีของมนุษย์ ไม่ได้มองตามประเด็นการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือกรณีโครงการที่คลองด่าน ศาลบอกว่าโครงการนี้ ยังไม่เกิด จึงยังไม่เห็นผลกระทบที่เกิดขึ้น ศาลจึงยกฟ้อง ตัวอย่างเหล่านี้เป็นปัญหาที่ยากที่จะอธิบายให้ศาลเข้าใจในมิติ สิ่งแวดล้อม ต้องเชื่อมโยงเรื่องต่างๆ เช่น สิทธิมนุษยชน สุขภาพ และอื่นๆ

● **แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน** มีมิติที่กว้างไกลกว่าการ ออกกฎหมาย มีเรื่องจิตวิญญาณ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้อง กลไกในการออกกฎหมายต้องการกระบวนการ การเรียนรู้มาก ทำอย่างไรจึงจะให้คนขัดแย้งกัน 2 กลุ่ม ได้พูดคุยเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ ไม่ใช่การประนีประนอม

● **การสร้างความเข้าใจ** และกระบวนการจัดสรรทรัพยากร จะต้องมีการปฏิบัติการในระดับพื้นที่ชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง ควบคู่ไปกับการพยายามเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเชิงอำนาจหรือ กระบวนการนโยบายสาธารณะ

● **ปัญหาใหญ่ของฐานทรัพยากร** มี 2 ประเด็น คือ 1) การแย่งชิงที่มีความแตกต่างกันในหลายรูปแบบ เช่น การ อ้างสิทธิผูกขาด สิทธิชุมชน เป็นต้น และ 2) ปัญหาการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างคนในรัฐด้วยกันเอง ระหว่างคนในชุมชน ดั้งเดิมและคนเมือง รัฐจึงต้องมีนโยบายที่เหมาะสม

ศ.เสนห์ ได้สรุปตอนท้ายว่า สิทธิมนุษยชน คือ แก่นของ คุณธรรม จริยธรรม เพื่อสกัดกั้นไม่ให้เกิดการใช้อำนาจอย่างไม่ เป็นธรรม สิทธิมนุษยชน คือ ชีวิต ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ด้านบทบาทของคณะกรรมการสิทธิฯ ไม่ใช่องค์กรที่มีอำนาจในการตัดสินใจ หรือออกกฎหมายมาบังคับใช้ แต่ มีบทบาทในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ให้เกิดการใช้อำนาจอย่างมีคุณธรรม 🌱

การเรียนรู้ สิทธิมนุษยชน ในสังคมไทย

ก ณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดให้มีการสัมมนา เชิงปฏิบัติการเรื่อง “การเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการเผยแพร่และพัฒนาองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน” ขึ้น ในวันที่ 25-26 มีนาคม 2546 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการ พัฒนาคณะกรรมการสิทธิฯ ให้เป็นสถาบันสิทธิของชาติอย่าง แท้จริง

ศ.เสนห์ ได้เปิดประเด็นการพูดคุยไว้ว่า “เหตุที่ต้องพูดเรื่อง สิทธิกันตลอดทั้งๆ ที่เรื่องสิทธิมีตั้งแต่เกิด เพราะเรื่องสิทธิอยู่ ภายใต้อำนาจตามธรรมชาติที่มีการเปลี่ยนแปลง เมื่อสัมพันธ์กันใน เรื่องต่างๆ ทั้งกฎ จารีต โครงสร้างสังคมที่เปลี่ยนไป เรื่องสิทธิจึง เปลี่ยนไปด้วย โดยเปลี่ยนแปลงใน 2 มิติ คือ เมื่อเปลี่ยนหรือ ออกกฎหมายใหม่ ก็กับการตีความกฎหมาย ดังนั้นทุกเครือข่าย ที่มาเข้าร่วมจึงมีหน้าที่ในการช่วยสะท้อนชีวิตของกลุ่มคนต่างๆ ซึ่งถือเป็นการพัฒนาองค์ความรู้สิทธิมนุษยชนซึ่งไม่มีในตำรา”

ที่ประชุมได้ร่วมกันแสดงทัศนะสรุปพอสังเขปได้ดังนี้

● สิ่งทีคณะกรรมการสิทธิฯ ทำได้แต่ส่วนอื่นทำไม่ได้ น่าจะ เพิ่มพูนสมรรถนะให้เข้มแข็งมากขึ้น เช่น การตรวจสอบการละเมิด สิทธิ

● ในเรื่องการสอนประวัติศาสตร์ซึ่งเขียนโดยฝ่ายมีอำนาจ เรากล้าหรือไม่ที่จะเขียนเรื่องเหตุการณ์เดือนตุลาหรือพฤษภา เพื่อเป็นประเด็นในการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชน

● มองเรื่องสิทธิมนุษยชนในกรอบของรัฐธรรมนุญจะพบว่า มีความขัดแย้งกันเองในหลายมาตรา และแม้จะกำหนดให้ ประชาชนมีอำนาจในการมีส่วนร่วมมากมาย แต่กฎหมาย ประกอบกลับขัดขวางการมีส่วนร่วม ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น

● คณะกรรมการสิทธิฯ และเครือข่าย ต้องมีการให้ความรู้ ทั้งในสถานการณ์ปกติและในสภาวะการณ์ที่ขัดแย้งด้วย โดยใช้ ประเด็นของความขัดแย้งให้เป็นการเรียนรู้ของสังคม

● ในการทำงานเรื่องสิทธิมนุษยชนต้องหาจุดแข็งที่จะทำให้ เกิดการเรียนรู้ ยกตัวอย่างเรื่องการศึกษา กฎหมาย คือ ลดอำนาจ ของรัฐโดยการจัดการศึกษาทางเลือก สำหรับกรณีที่อยู่สถาน คน เชื่อว่า ถ้าท้องถิ่นมีศักดิ์ศรี จึงจะเป็นการเปิดอาณาจักรแห่ง เสรีภาพให้เกิดขึ้นได้

● หากคณะกรรมการสิทธิฯ สามารถทำให้คนรากหญ้า เปล่งวาจาสิทธิถึงความมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ได้ ก็ถือว่า ทำงานได้สำเร็จ

● ในมุมมองของปัญหาแรงงาน การละเมิดสิทธิมนุษยชน มาจาก 2 ประเด็น คือ 1) ปัญหาทัศนคติหรือการเลือกปฏิบัติ เช่น ใช้แรงงานเด็กเท่าผู้ใหญ่แต่จ่ายค่าแรงต่ำกว่าหรือในอัตราเด็ก การปฏิบัติต่อคนต่างด้าว เป็นต้น และ 2) จิตสำนึกของลูกจ้าง ที่เชื่อว่าเป็นบุญคุณของนายจ้างที่ให้ตนได้ออกจากไร่นามาทำงาน ในโรงงาน ทำให้ความคิดในการรวมตัวกันต่อรองเจือจางไป

นอกจากนี้แล้ว ในการสัมมนายังได้มีการแบ่งกลุ่ม เพื่อ ระดมความคิดเห็นต่อประเด็นสำคัญ สรุปได้ดังนี้

● ในเรื่องศักยภาพและข้อจำกัดในการส่งเสริมการเรียนรู้ สิทธิมนุษยชน ศักยภาพที่มี เช่น ทูตทางสังคม ทั้งบุคคล ภูมิปัญญา วิถีชีวิต แหล่งการเรียนรู้ สื่อชุมชน องค์กร และเครือข่ายหลากหลาย ฯลฯ ส่วนข้อจำกัด เช่น งบประมาณ บุคลากร นโยบายและกฎหมาย ที่ไม่เอื้ออำนวย การประสานงาน ข้อมูล ข่าวสาร องค์กรความรู้ ทัศนคติและวิถีชีวิตที่เป็นอุปสรรคการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ฯลฯ

● ในเรื่องเป้าหมาย และแผนการปฏิบัติงาน ร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีข้อเสนอแนะสำคัญ เช่น การแก้ไขกฎหมาย การให้กรรมการสิทธิเป็นแกนประสานระหว่าง รัฐ ประชาชน ประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน การจัดกิจกรรม เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและการทำงานของกลไกรัฐ การจัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค การผลิตสื่อ การจัด ทำหลักสูตรและกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชน การพัฒนาศูนย์ ข้อมูลสิทธิมนุษยชน การจัดเวทีประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ สิทธิมนุษยชน การจัดทำทำเนียบองค์กรสิทธิมนุษยชน การจัด ให้มีช่องทางสื่อสารกับคณะกรรมการสิทธิฯ ที่สะดวกรวดเร็ว ฯลฯ 🌟

สรุปรายงานผลการตรวจสอบของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรณี ความรุนแรง อันเนื่องมาจาก โครงการก่อสร้างไทย-มาเลเซีย ที่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

ตามที่ได้มีเหตุการณ์ความรุนแรงสืบเนื่องจากการปะทะกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับกลุ่มผู้ชุมนุมคัดค้านโครงการ ท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2545 ระหว่างที่มีการ เตรียมการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรระหว่างรัฐบาลไทยกับ รัฐบาลมาเลเซีย ณ โรงแรมเจบี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา นั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาและตรวจสอบกรณี เหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียขึ้น คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาและตรวจสอบ พร้อมได้ ข้อยุติ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีมติให้ ความเห็นชอบในรายงานผลการตรวจสอบแล้ว จึงขอแถลงมา ให้ทราบโดยทั่วกัน ดังนี้

ความเป็นมา

รัฐบาลชุดก่อนได้อนุมัติให้ดำเนินโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียไปโดยมิได้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมีได้มีการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในสองกระบวนการดังกล่าว ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในการนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้ทำการศึกษากรณีเรื่องนี้รอบด้าน พร้อมทั้งเสนอให้รัฐบาลพิจารณาทบทวนและสั่งการแก้ไขคลี่คลายปัญหาเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวถึงสองครั้ง แต่ก็ไม่ได้รับการพิจารณาและชี้แจงถึงเหตุผลในการดำเนินโครงการดังกล่าวต่อไปแต่อย่างใด ดังนั้นเมื่อรัฐบาลได้มีการจัดประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรดังกล่าว กลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ซึ่งได้รวมตัวชุมนุมอย่างต่อเนื่องตลอดมา ณ บริเวณลานหอยเสียบ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จึงได้รวมตัวกันเพื่อมายื่นหนังสือต่อนายกรัฐมนตรี ขอให้ทบทวนโครงการนี้อีกครั้ง ณ บริเวณโรงแรมเจบี อำเภอกาบัง จังหวัดสงขลา

ในการเดินทางเข้าพบนายกรัฐมนตรีครั้งนี้ ได้มีการประสานงานระหว่างรัฐบาลกับผู้ชุมนุมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียดังเช่นที่เคยปฏิบัติกันมา เมื่อครั้งที่รัฐบาลลงไปฟังข้อเท็จจริงจากผู้ชุมนุมคัดค้านดังกล่าว ณ บริเวณลานหอยเสียบ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ก็โดยการประสานงานของนายวัชรพันธุ์ จันทรวงศ์ ในฐานะกรรมการอำนวยการประสานงานและติดตามผลการปฏิบัติราชการ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ในการ

ประสานงานครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน นายวัชรพันธุ์ จันทรวงศ์ ก็ได้ทำหน้าที่ประสานงานอีกครั้งหนึ่งดังเช่นที่เคยปฏิบัติมา หากแต่กลับไม่ได้รับการยอมรับจากรัฐบาล เนื่องจากมิได้มีการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ เป็นเหตุให้ประเด็นการเจรจาเรื่องสถานที่ชุมนุมระหว่างผู้ชุมนุมที่ต้องการไปชุมนุมบริเวณสวนหย่อมริมคลองห่างจากโรงแรมเจบีประมาณ 150 เมตร กับฝ่ายรัฐบาลที่ต้องการให้ชุมนุมบริเวณธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาถนนเพชรเกษม จึงไม่อาจเป็นที่ตกลงกันแน่ชัด

ในขณะเดียวกัน ก็ไม่ปรากฏว่าได้มีการมอบหมายจากรัฐบาลให้บุคคลผู้ใดเข้ามารับผิดชอบประสานงานตามที่ฝ่ายชุมนุมคาดหวัง สถานการณ์ที่เริ่มต้นจากการชุมนุมเรียกร้องโดยสันติ จึงกลายเป็นการเผชิญหน้าโดยไม่จำเป็น

สรุปข้อเท็จจริง ก่อน ชนปะทะ และหลังความรุนแรง

ในระหว่างการเดินทางของผู้ชุมนุมฯ จากบริเวณลานกีฬาโคกสัก อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มายังอำเภอกาบังใหญ่ จังหวัดสงขลา เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตั้งด่านสกัดขบวนรถยนต์ของผู้ชุมนุมที่อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา ทำให้ขบวนผู้ชุมนุมต้องหยุดอยู่ประมาณ 2 ชั่วโมง แต่ก็ตกลงกันได้ในที่สุด และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนำขบวนรถยนต์ผู้ชุมนุมเดินทางมายังอำเภอกาบังใหญ่ เมื่อเวลาประมาณ 20.00 น. โดยมีได้นำไปยังเส้นทางเดิมที่ตกลงกันไว้ระหว่างผู้ชุมนุมกับนายวัชรพันธุ์ จันทรวงศ์ แต่ได้นำมาจนถึงบริเวณใกล้แยกวงเวียนน้ำพุ ซึ่งรถตำรวจนำขบวนได้หลบไป ส่วนผู้ชุมนุมต้องหยุดอยู่บนถนนจุดบุญสูงอนุสรณ์ (ใกล้วงเวียนน้ำพุ) โดยไม่สามารถเคลื่อนขบวนต่อไปได้เพราะมี

แนวรั้วเหล็กและเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่เป็นจำนวนมากหลังแผงรั้วเหล็กดังกล่าว ขบวนการผู้ชุมนุมจึงหยุดพักรับประทานอาหาร และผู้ชุมนุมที่เป็นชาวมุสลิมได้ทำละหมาด ทั้งนี้เพื่อรอฟังผลการเจรจาหรือนายวัชรพันธุ์ จันทรวงศ์ กับฝ่ายรัฐบาลในกรณีของสถานที่ชุมนุม ในระหว่างที่รอฟังผลการเจรจาอยู่นั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตั้งขบวนบริเวณหน้าแผงเหล็กกัน แล้วให้สัญญาณให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าสลายการชุมนุม โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้โล่หีและกระบองเป็นเครื่องมือในการสลายการชุมนุมดังกล่าว ทำให้มีผู้บาดเจ็บ ทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนที่เข้าร่วมชุมนุม เจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับกุมผู้ปฏิบัติงานขององค์กรพัฒนาเอกชนไปจำนวน 12 คน โดยนำไปคุมขังไว้มิให้พบทนายความและปรึกษา พร้อมร่วมฟังการสอบสวน อีกทั้งมิได้แจ้งสถานที่คุมขังให้ญาติทราบ และไม่ยอมให้ญาติเยี่ยมแต่อย่างใด ในภายหลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้แจ้งข้อหาและฟ้องเป็นคดีอาญาหลายข้อหากับผู้ถูกจับกุมทั้ง 12 คน โดยอ้างว่าร่วมกับพวกรวม 35 คน ต่อศาลจังหวัดสงขลา

ดังนั้นจากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น คณะอนุกรรมการฯ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงมีความเห็น ดังนี้

ก. การที่รัฐบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืนจากโครงการที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 46 มาตรา 56 มาตรา 58 มาตรา 59 มาตรา 60 มาตรา 76 และมาตรา 79

ข. การที่รัฐบาลใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุม ในขณะที่ผู้ชุมนุมใช้สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ โดยปราศจากหลักฐานและเหตุผลรองรับว่าผู้ชุมนุมได้ใช้หรือจะใช้กำลังบุกฝ่าแนวกันของตำรวจแต่อย่างใดนั้น เป็นการใช้อำนาจเข้าสลายการชุมนุมเกินกว่าความจำเป็น จึงเป็นเหตุทำให้ผู้ชุมนุมได้รับบาดเจ็บ ทรัพย์สินเสียหาย อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 31 มาตรา 44 และมาตรา 48

ค. กรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้แจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับ ห้ามผู้ถูกจับกุมมิให้พบและปรึกษาทนายความ รวมทั้งไม่ได้แจ้งให้ญาติผู้ต้องหาทราบในโอกาสแรก

และมีให้ญาติเยี่ยมผู้ต้องหา และไม่อนุญาตให้ทนายความร่วมฟังการสอบปากคำผู้ต้องหานั้น ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ถูกจับกุมหรือผู้ต้องหา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 237 มาตรา 239 และมาตรา 241

มาตรการแก้ไขปัญห

1. เพื่อเป็นการคลี่คลายความเสียหายเฉพาะหน้าให้แก่ผู้ชุมนุม อันเป็นผลจากการละเมิดสิทธิของกลุ่มผู้ชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ ขอให้เยียวยาความเสียหาย โดยการชดเช้ค่าเสียหาย ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน ตลอดจนยุติการดำเนินคดีต่อผู้ชุมนุม ภายใน 30 วัน

2. เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้เกิดเหตุการณ์อันก่อให้เกิดความรุนแรงและล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ เจกเช่นกรณีนี้ขึ้นอีกในอนาคต คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอเรียกร้องต่อรัฐบาลอีกครั้งหนึ่ง ให้รัฐบาลตั้งคณะกรรมการที่เป็นอิสระ เพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทั้งหมด เพื่อประกอบเป็นแนวทางที่พึงปฏิบัติโดยชอบต่อประชาชนผู้ใช้สิทธิชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ และในการนี้ ขอให้มีการกำหนดบทบาทความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับสั่งการ และระดับปฏิบัติการ ในการสอบสวนข้อเท็จจริงที่ว่านี้ อนึ่งในการสอบสวนหากปรากฏผู้กระทำความผิด ก็ขอที่จะมีการแสดงความรับผิดชอบ และลงโทษตามควรแก่กรณี

ในการทำหน้าที่ตรวจสอบกรณีเหตุการณ์รุนแรงดังกล่าวนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความตระหนักเป็นอย่างดี ในความสำคัญของภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารประเทศและดูแลความเรียบร้อยภายในบ้านเมืองของรัฐบาล รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายทุกระดับ แต่ในขณะเดียวกัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติก็ปรารถนาที่จะได้เห็นการปฏิบัติของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่รัฐต่อประชาชนคนไทยเป็นไปอย่างถูกต้องชอบธรรม สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญของประเทศ เพื่อความสมัคสมานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชนในชาติสืบไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน

เมื่อวันที่ 27-29 พฤษภาคม 2546 ที่ผ่านมา ประเทศสมาชิกอาเซียนได้พบปะกันอีกครั้งที่กรุงเทพฯ ในการประชุม “กลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน” ครั้งที่ 3 โดยกระทรวงการต่างประเทศของไทย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และคณะทำงานเพื่อจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน เป็นเจ้าภาพร่วมจัด ประกอบด้วยผู้เข้าร่วมประชุมจาก 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้แทนรัฐบาลอาเซียน 6 ประเทศ (กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว พม่า ฟิลิปปินส์ และไทย) ผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และไทย ผู้แทนสำนักเลขาธิการอาเซียน และฝ่ายคณะทำงานเพื่อจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน โดยต่างมุ่งหวังให้การผลักดันให้เกิดกลไกสิทธิมนุษยชนในอาเซียนมีความคืบหน้าและก้าวหน้าเป็นรูปธรรมมากขึ้นกว่าการประชุม 2 ครั้งที่ผ่านมา

ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในอาเซียน

ที่ประชุมเน้นย้ำถึงบริบทของอาเซียนที่มีความหลากหลายและแตกต่างจากภูมิภาคอื่นๆ โดยได้ยกประเด็นที่เป็นความสนใจร่วมกันของภูมิภาคขึ้นมาอภิปราย เช่น การเคารพในสิทธิมนุษยชนท่ามกลางกระแสการต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งในหลายๆ ประเทศ มาตรการต่อต้านการก่อการร้ายเป็นเพียงเครื่องมือที่รัฐใช้อ้างเพื่อละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชนในชาติเท่านั้น

สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมกับสิทธิในการพัฒนา เป็นอีกประเด็นที่ได้รับความ

สนใจอย่างมาก เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ ได้โหมกระพือให้ประเทศพัฒนาแล้วกล่าวอ้างสิทธินี้เพื่อกอบโกยผลประโยชน์จากประเทศกำลังพัฒนา ส่งผลให้ประเทศยากจนยิ่งจนลงไปอีก เพราะผลของนโยบายการค้าเสรีหรือกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา ถือเป็นความแนบเนียนของการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ถูกกลบเกลื่อนไม่อาจจะรู้ตัวได้ทันทั่วทั้งที่

ดังนั้นการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืนระดับหนึ่งน่าจะอยู่ที่การสร้างฐานของชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี อย่างไรก็ตามปัญหาต่างๆ เหล่านี้จะหมดไปได้ก็ต้องอาศัยการส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้ถึงสิทธิของตนเองด้วย ซึ่งถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลักดันให้เกิดกลไกระดับภูมิภาคด้านสิทธิมนุษยชนนั้น ที่ประชุมได้มีความเห็นร่วมกันว่ามีความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันโดยอาจเริ่มจากการประสานงานด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของผู้หญิงและเด็ก เนื่องจากประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้ส่วนใหญ่ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) แล้ว

บทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในอาเซียน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย เห็นพ้องร่วมกัน

ว่าควรยกระดับความร่วมมือให้มีความเป็นทางการมากขึ้น และประสานงานกันอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จะนำไปสู่การศึกษาเชิงลึกและเสนอแนะด้านนโยบายร่วมกันได้ สำหรับกระบวนการที่จะจัดตั้งกลไกระดับภูมิภาคนั้น สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในระหว่างที่ยังไม่มีกลไกดังกล่าว โดย **นพ.ชูชัย ศุภวงศ์ เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** ได้ชี้ให้เห็นถึงจุดแข็งของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่สามารถเป็นแกนในการประสานหรือจัดกิจกรรมร่วมระหว่างองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคมได้

ในการกล่าวปิดการประชุม **ศ.เสน่ห์ จามริก ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** ได้ย้ำถึงตัวชี้วัดความสำเร็จของกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียนไว้อย่างน่าฟังว่า กลไกสิทธิมนุษยชนที่พัฒนาขึ้นนี้ ต้องเป็นกระบวนการที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประชาชนได้ ไม่เช่นนั้นแล้ว กลไกสิทธิฯ จะเป็นเพียงสถาบันสำหรับกลุ่มชนชั้นนำบางกลุ่มเท่านั้น และไม่สามารถตอบสนองหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริงได้ 🌸

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประธานกรรมการ : ศ. เสน่ห์ จามริก

กรรมการ : นายจรัล ดิษฐาอภิชัย

คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร นางสาวนัยนา สุภาพิ่ง

ศ.(เกียรติคุณ) ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี

นายสันต์ พานิช นายสุทิน นพเกตุ นางสาวนุช ไซยรส

นายสุรสิทธิ์ โกศลนาวิน คุณหญิงอัมพร มีสุข

นางสาวอาภร วงษ์สังข์

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

นพ.ชูชัย ศุภวงศ์

มุมมองก่อน...

“มุมมองสิทธิ” ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 ฉบับนี้ ได้นำเสนอเหตุการณ์ที่สำคัญ 4 เหตุการณ์ด้วยกัน ดังนี้

เหตุการณ์แรก คือ การประชุม “กลไกสิทธิมนุษยชนของอาเซียน” เพื่อแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนาสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาคอาเซียน ได้จัดขึ้นที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 27 - 29 พฤษภาคม 2546 ที่ผ่านมา ได้ข้อสรุปที่ก้าวหน้าไปจากเดิม โดยเฉพาะข้อตกลงในการเน้นกระบวนการทำงานด้วยกัน ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคประชาสังคม โดยมีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นจุดเชื่อม เพื่อร่วมกันพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ องค์กรความรู้ ตลอดจนการสื่อสารระหว่างกัน และการพัฒนาเครือข่ายในภูมิภาคนี้

เหตุการณ์ต่อมา เป็นการ สรุปผลการศึกษาเหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย ตามที่ได้ทราบข่าวจากสื่อมวลชนโดยทั่วกันแล้ว ทางสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะได้จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ที่มีรายละเอียดครบถ้วนเผยแพร่ต่อไป

อีก 2 เหตุการณ์สำคัญที่สันคณอนหลักนิติธรรม อีกทั้งไม่ให้ความเคารพต่อกระบวนการยุติธรรม คือ **สงครามอิรัก** โดยจักรวรรดินิยมอเมริกาและอังกฤษ และ **สงครามกบฏยาเสพติด** โดยรัฐบาลไทย

อริสโตเติลได้กล่าวไว้ว่า 2,300 ปีที่แล้วว่า “เกณฑ์ที่กำหนดโดยกฎหมาย ย่อมดีกว่าเกณฑ์ที่กำหนดโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง” (The rule of law is better than the rule of any individual.)

“หลักนิติธรรม” หรือการปกครองโดยหลักกฎหมาย อย่างเป็นธรรม โดยจะต้องมีความเป็นธรรมทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม หลักนิติธรรมจึงถือเป็นหลักการสำคัญในการปกป้องคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนสิทธิเสรีภาพของประชาชน

มีแต่คนร้ายชนเท่านั้นที่ปฏิเสธหลักการที่ว่านี้

ชูชัย ศุภวงศ์

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (สสม.)

เลขที่ 422 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่

เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน

ใบอนุญาตที่ 51/2544

ปท.รองเมือง

ส่งสมาชิกบอกรับ

มุมมองสิทธิ เป็นจดหมายข่าวของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

❖ วัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และข้อคิดเห็นกับประชาชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ที่สนใจหรือเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

❖ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในมุมมองสิทธิ ไม่จำเป็นต้องสะท้อนความเห็นหรือนโยบายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือของสำนักงานฯ

❖ การนำบางส่วนหรือทั้งหมดของข้อความหรือเรื่องราวไปเผยแพร่ สามารถกระทำได้ แต่โปรดอ้างถึงแหล่งข้อมูล

บรรณาธิการอำนวยการ : นพ.ชูชัย ศุภวงศ์

บรรณาธิการบริหาร : ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์

กองบรรณาธิการ : ประพาส สาริกานนท์ รัชญา ใจดี

วนิดา วินิจจะกุล

ต้องการแสดงความคิดเห็น / เสนอบทความ หรือเรื่องราว / บอกรับ **มุมมองสิทธิ** ฟรี ติดต่อที่

กองบรรณาธิการมุมมองสิทธิ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (สสม.)

422 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน

กรุงเทพฯ 10330

โทรศัพท์ 0 2219 2982 โทรสาร 0 2219 2940

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ promotenetwork@nhrc.or.th

หรืออ่าน **มุมมองสิทธิ** ได้ที่ www.nhrc.or.th